ناشری: احمدهادی مقصودی

میراث ومقاسمه.

حقوق اسلامیه

نڭ ٣ نچی جزئیدر.

١ نچی جزئی (تزوج ومعاشره)، ٢ نچی جزئی (تجارت ومعامله)،
٣ نچی جزئی (میراث ومقاسمه)، ٤ نچی جزئی (حکومت ومحاکمه).

علم فرائضنی هیچ اوقوماغان کیمسه‌ده، بوکتابنی اوقوب هر توْرلی میراثلرنی تقسیم قیلونڭ طریقلرینی بلمك وهر توْرلی وارثلرنڭ ترکه‌دن حصه‌لری، نی قدر ایکانینی بلمك ممکندر

سنه ١٣٢٣
١٩٠٥

Дозволено цензурою. С.-Петербургъ, 29 декабря 1904 г.

КАЗАНЬ.
ГОРОДСКОЙ ПАССАЖЪ
Лито-Типографія И. Н. Харитонова.
1905.

بسم الله الرحمن الرحيم

آيت كريمه: «لِلرِّجَالِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ وَلِلنِّسَاءِ نَصِيبٌ مِمَّا تَرَكَ الْوَالِدَانِ وَالْأَقْرَبُونَ مِمَّا قَلَّ مِنْهُ أَوْ كَثُرَ نَصِيبًا مَفْرُوضًا ۞» سورة النساء.

مآلی: آتا، آنا ویاقین قارداشلر قالدرغان ترکه **مالندن آز بولسه‌ده**، کوب بولسه‌ده، ایرلرگه‌ده، خاتونلرغه‌ده فرض بولغان نصیب واولوشنی بیرو تییشلیدر.

حدیث شریف: «تَعَلَّمُوا الْفَرَائِضَ وَعَلِّمُوهَا النَّاسَ، فَإِنَّهَا أَوَّلُ مَا يُنْسَى». عن ابن مسعود.

معناسی: میراث اولوشلرینی (یاکه فرض عمللرنی) اویره‌نگز هم کشیلرگه‌ده، اویره‌تگز، چونکه آنلر ایڭ الك اونوتلا طورغان نرسه‌لردندر.

علم میراث.

میتنڭ میراثینه کملر وارث بولاچغینی ووارثلرینه میراثنڭ نی‌قدر اولوشی تییه‌چگینی ومیراثنی وارثلرگه نی روشچه تقسیم قیلناچغینی بیان قیلا طورغان علم، (علم میراث) و(علم فرائض) دییوب آتالور. (علم میراث) علوم فقهیه وحقوق اسلامیه‌نڭ الوغ بابلرندندر.

مذکور آیت وحدیث کبی دلیل شرعیلرگه بناءً هم هر عصر ودیارده کلمش علما ومجتهدلرنڭ اجماعلری بوینچه علم میراثنی بلو وبلمه‌گانلرگه اویره‌تو عموم اهل اسلام اوچون فرض کفایه‌در. بوتون دنیاده موجود اوچ یوز میلیون قدر اهل اسلامنڭ میراثلری اوشبو علم میراث قاعده‌لری بوینچه وارثلرینه تقسیم ایدلمکده وهمان ایدله‌چکدر. شول سببدن اهل علم اولاچق مسلمانلرغه بوعلمدن غافل بولمق مناسب توگلدر. خصوصاً امام بولغان افندیلرنڭ هر قایوسی بوفننی کمالا بلوب ضبط قیلمق تییشلیدر. لکن بوزمانغه‌قدر اماملرنڭ اکثری بوعلمنڭ هر بر مسئله‌لرندن بیك کامل خبردار بولمادقلری، وبر میراث مسئله‌سی واقع بولدقده بر برینه مراجعت

ایدۈب (کونسولتاتسیه یعنی مشاورهٔ علمیه) تشکیل قیلۈرغه محتاج بولدقلری تأسف ایله کورلمکده‌در (*)

رشدی مکتبلرنك صوڭغی صنفلرنده حقوق اسلامیه درسلری جمله‌سندن اۈشبو علم میراثنی‌ده تعلیم ایدلسه، علم حساب قاعده‌لری اۈچۈن گوزل بر تمرین وتطبیق اولاچغی شبهه‌سزدر. چۈنکه بو علمنك هر قاعده‌سی بر مسئلهٔ حسابیه حکمنده‌در. مکتبلرده کوسترلمکده اولان مسائل حسابیه نك هیچ وقوعی محتمل اولمایانلری آراسنده مسائل میراثیه‌نی‌ده بر آز کوسترمك، شاکردلر اۈچۈن رغبتلیره‌ك وحیاتلیراق اولمقلغی‌ده احتمالدر.

ترِکه.

١) بر کشی وفات بولسه، اوز قولنده وبورچلی کشیلرینك قوللرنده قالغانماللرینك مجموعی (ترکه) دییۈب آتالۈر.

٢) ترکه مالندن ایك اوّل، دفن قیلو خرجاتنه طۈتلۈر. مثلا کفنلك آلنۈر، قبر قازوچیلرغه بیرلۈر، میتنی یوغان وکوته‌رۈب قبرستانغه ایلتکان کشیلرگه بیرلۈر. بو خصوصلرده میتنك دولتی درجه‌سنه کوره عادت وسنت قدرنچه گنه خرج طۈتلۈر. آرتق صرف ایتۈب مالنی اسراف قیلمق یا بیك کیمچیلك ایتۈب صارانلق قیلمق درست توگلدر.

٣) میت اوزی وصیت ایتۈب آیتوب قالدرماغانده، روحینه ثوابینی باغشلاتمق نیتی ایله قرآن وذکرلر اوقوتو اۈچۈن آقچا طۈتمق، میت چغاچق اۈیگه جییلغان خاتۈنلرغه هدیه وصدقه اۈلەشمك، قبرستانغه تشییع قیلۈب بارغان علما وفقراغه صدقه اۈلەشمك، گور صدقه‌سی دییۈب بر حیوان صدقه قیلمق، بۈتۈن عمرلك روزه ونمازلری اۈچۈن فدیه بیرمك، یا که میت اۈچۈن بدل حج قیلدرمق فرض اش توگلدر. وارثلر رضا بولۈرلق بولماغانده یا که آراده صبی بر وارث بولغانده بو اشلر اۈچۈن ترکه مالندن هیچ بر نرسه صرف قیلماسقه تییشلیدر. اگرده وارثلر هرقایوسی بالغ بولۈب اوزلرینك رضالقلری ایله بو اشلر اۈچۈن ترکه مالندن صرف قیلسه‌لر، یاکه بر وارث اوزینه تییه‌چك حصه‌دن صرف قیلسه، البته نیت واخلاصلری اۈچۈن واراثلرده اجرسز بولماسلر. میتنك روحینه‌ده باغشـلانغان اجر وثوابنك ایرشووی امیدلیدر.

(*) ١٩٠٤نچی سنه‌ده جای فصلنده قزان جوارنده براماملك میراثینه ابن الاخ العینی‌لری ایله برابر خطاءً بنت الاخ العینی‌لری‌ده عصبه عد ایدلۈب میراث تقسیم ایدلدیکی، صوڭره بو واقعه ورثه وعلما آراسنده بیوك اوپکه ونزاعلره سبب اولدیغی وقائع تاریخیه‌دندر.

۴) دفن قیلو خرجلرندن آرتۇب قالغان مالدن میتنڭ بورچلری بولسه، شول بورچلر تولەنۇر.

۵) اگرده میتنڭ بورچلری بولماسه، یاکه بورچلرینی تولەگاندن صوڭ‌ده مالی آرتۇب قالسه، شول قالغان قدرینڭ اۈچدن بر اۈلۈشندن میت وصیت ایتۇب آیتکان اورنلرغه‌ طۈتلۈر. اگرده وصیتی کوب بولۇب قالغان میراثنڭ اۈچدن بر ندن آرتق بولسه، آرتقان قدریسنی ادا قیلوده وارثلر اختیارلیدرلر: هر برسی بالغ کشی بولۇب تلەسەلر، شول اۈچدن بردن آرتقان قدریسنی‌ده آدا قیلۈرلر؛ اگرده تلەمەسەلر، یاکه آراده برصبی وارث بولسه، آرتغینی ترکه مالندن آدا قیلماسلر.

میراث. (تقسیم ومقاسمه)

۶) میتنڭ دفن خرجاتندن، بورچلرندن هم وصیتلرندن آرتۇب قالغان ترکەسی (میراث) دییۇب آتالۇب میتنڭ وارثلرینه تییەر. میراثنی بولوگه تقسیم، وارثلرنڭ بولشووینه (مقاسمه) دییلۈر.

۷) اگرده میتنڭ وارثلری قالغان بولماسه، جمیع میراثی، (یاکه‌ایری یا خاتۈنی‌غنه قالغان بولسه، آنلرنڭ‌اۈلۈشندن قالغان‌میراثی،) حقیقی وارث بولمیچی (ذُوالرَّحِمْ) دیب آتالا طۈرغان قارنداش اروغارینه تییەر.

۸) اگرده وارثلری‌ده ذوالرحم دیب آتالا طۈرغان قارنداشلری‌ده قالماغان بولسه، میتنڭ میراثی بۈتۈن مالینی وصیت ایتۇب قالدرغان کشیسینه تییەر.

۹) اگرده میتنڭ بۈتۈن‌مالینی وصیت‌ایتۇب‌قالدرغان‌کشیسی‌ده‌بولماسه، (۱) بارچه میراثی (بیت المال) خزینه‌سنه آلنۇب، تربیه‌چیسی بولماغان طابلدق ویتیم باللرنی وتربیه‌چیسی‌قالماغان فقیرقارت وقارچقلرنی‌تربیه قیلوخرجاتینه، وتربیه‌چیسی بولماغان‌آورولرنی تربیه قیلوخرجاتینه وهم کوپرلر صوغو، قۈیولر قازو، مسجد ومدرسه‌لر بنا قیلو کبی اهل اسلامنڭ جمعیت کیره‌کلرینه صرف قیلنۈر. (۲) مثلا: فقراغه یاردم ایتمك اۈچۈن آچلمش جمعیت خیریه صوماسینه قوشلۈر.

(۱) مولی الموالاة ومقرله بالنسب مسئله‌لری پك نادر الوقوع اولدیغندن بومختصرده میراثنڭ آنلره ویرلمك احتمالی بیان قیلنمادی.

(۲) بۈندی‌میراث، خواجه‌سی طابلماغان طابلدق‌مال کبی، بیت‌المال‌نڭ (ضوائع) اسمنڭ‌گی دورتنچی نوع صوماسندندر. مصرفی‌ده تربیه‌سی فرض اولاچق قارداشی اولمایان فقرا واهل‌اسلامڭ عمومی‌کرکلی اولان تأسیسات وتعمیراتیدر. (رد المختار لابن العابدین صفحه ۹۳ جلدثانی).

وارث.

۱۰) (وارث) دیمك شریعتچه میتنڭ میراثی تییه‌چك یاقن کشیسی دیمکدر. یاقن وارثلر ایکی تورلیدر: برنچیسی (اولوشلی وارث) لر. ایکنچیسی (عصبه وارث) لردر. اولوشلی وارث دیمك میراثدن نی قدر اولوش آلاچغی شریعتده تعیین قیلنغان وارث دیمکدر. عصبه وارث دیمك میراثدن آلاچق اولوشی نی قدر ایکانی شریعتده آتاب تعیین قیلنماغان وارث دیمکدرکه اولوشلی وارثلر نڭ اولوشلرندن آرتوب قالغان مالنی نی قدر بولسه‌ده، اول جییوب آلادر. اگرده اولوشلی وارثلرنڭ اولوشلرندن هیچ بر نرسه آرتوب قالماسه، عصبه وارث هیچ بر نرسه آلمی قالادر.

۱۱) میتنڭ میراثندن ایڭ اوّل اولوشلری مقدارنچه اولوشلی وارثلرگه بیرلور. آلاردن آرتوب قالغانی عصبه وارثلرگه بیرلور.

۱۲) اگرده میتنڭ اولوشلی وارثلری قالغان بولماسه، بلکه فقط عصبه وارثلری گنه قالغان بولسه، میراثنڭ بارچه‌سی عصبه وارثلرگه‌گنه تییه‌ر.

۱۳) اگرده میتنڭ عصبه وارثلری قالغان بولماسه، بلکه فقط اولوشلی وارثلری گنه قالغان بولسه، علم حساب قاعده‌سی بوینچه حسابلاب اولوشلرینه چامالاب میراثنڭ همه‌سی اولوشلی وارثلرگه گنه بیرلور. (مگر میتنڭ ایری ایله خاتو نینه تییشلی اولوشلرندن آرتوق بیرلمس. کیله‌چك ۸۳ نچی ماده‌ده بو مسئله آیروب بیان قیلنمشدر).

۱۴) وارث بولاچق کشی میتنی اختیاری ایله اولترگان بولسه، یا که اسلام دینندن چقوب ایمانسز بولغان بولسه، اول کمسه میت نڭ میراثینه وارث بولماس، آنگا میراثدن هیچ بر نرسه بیرلمس.

وارثْلر وذُوالرَّحمْلَرْ.

۱۵) میتنڭ میراثینه (۱۴) تورلی یاقن کشیلری وارث بولورلر:

۱) ایری، ۲) خاتونی، ۳) آناسی، ۴) ئەبیلری، ۵) آتاسی، ۶) باباسی، یعنی آتاسینڭ آتاسی، ۷) بالالری، ۸) اوغلینڭ بالالری، ۹) آتا وآنا بر طوغانلری، ۱۰) آنا باشقه آتا بر طوغانلری، ۱۱) آتا باشقه آنا بر طوغانلری، ۱۲) ایر طوغانلرینڭ اوغللری، ۱۳) آتا یا باباسینڭ ایر طوغانلری، ۱۴) آتا یا باباسینڭ ایر طوغانلرینڭ اوغللری.

۱۶) میتنڭ یوقاروده بیان قیلنمش (۱۴) تورلی یاقن کشیلرندن باشقه‌یراغراق قارنداشلری، مثلا: ۱) میتنڭ قزینڭ بالالری، واوغلینڭ قزینڭ بالالری، ۲) قز

طوغانلرینك بالالری، وایر طوغانلرینك قزلری ، ۳) آناسی یا که آتاسینك آناسی طرفندن بولغان بابالری، ۴) آتاسینك قز طوغانلری، آناسینك طوغانلری وآتاسینك ایر طوغانلرینك قزلری، ۵) بابالرینك قز طوغانلری، یاقن وارثلردن توگلدرلر. بلکه (ذوالرحم) دییوب آتالاطوغان یراق وارثلرد ندرلر. یاقن وارثلر بولغانده بو (ذوالرحم)لرگه میراث تیمس. اگرده یوقارده مذکور یاقن وارثلرنك هیچ برسی قالغان بولماسه، یا که میتنك فقط ایری یاخاتونی غنه قالغان بولسه، بونلرغه ده میراث تیبهر. (۹۵ نچی ماده‌لرده).

۱) ایرنگ میراثی. (زوج)

۱۷) خاتون میتنك بالاسی واوغلی‌نك بالاسی قالغان بولماسه، ایرینه میراثینك (۱/۲ = نصف) یعنی یارتیسی تیبهر.

۱۸) اگرده برگنه بالاسی یا که اوغلینك بر بالاسی قالغان بولسه‌ده (گرچه اول بالا میتنك اوّلگی ایرندن بولغان بولسه‌ده)، ایرینه میراثینك (۱/۴ = ربعی) یعنی دورت اولوشدن بر اولوشی گنه تیبهر. فرضا بر خاتون میتنك بالاسی‌ده اوغلینك بالاسی‌ده قالغان بولماسه، میراثنك هر بر (۲۴) صومندن ایرینه (۱۲) صومی تیبوب، قالغان (۱۲) صومی باشقه وارثلرینه (*) بولور. اگرده میتنك بالاسی یا که اوغلینك بالاسی قالغان بولسه، ایرینه فقط (٦) صومی غنه تیبوب، قالغان (۱۸) صومی باشقه وارثلرینه بولور.

۲) خاتوننگ میراثی. (زوجه)

۱۹) ایر میتنك بالاسی یا که اوغلینك بالاسی قالغان بولماسه ، خاتونینه میراثینك (ربعی) تیبهر .

۲۰) اگرده برگنه بالاسی یا که اوغلینك بالاسی قالغان بولسه‌ده (گرچه اول بالا بو خاتوندن طوغان بولماسه‌ده،) خاتونینه میراثینك (۱/۸ =ثمنی) یعنی سیگز اولوشدن بر اولوشی گنه تیبهر. فرضاً بر ایر میتنك بالاسی‌ده اوغلینك بالاسی‌ده قالغان بولماسه ، خاتونینه (۲۴) صومنك (٦) صومی تیبوب قالغان (۱۸) صومی باشقه وارثلرینه بولور. اگرده میتنك بالاسی یا که اوغلینك بالاسی قالغان بولسه، خاتونینه

(*) هر بر میراثنی تقسیم قیلغانده مالنی (۲٤) صاندن فرض قیلوب حساب قیلنور. اوشبو (۲٤) صاننی هر مملکتنك اوز عرف وعادتینه قاراب (۲٤) صومدن، (۲٤) تنکه‌دن، (۲٤) غروش یالیرادن یاکه (۲٤) تومان یاکه روپیه‌دن حسابلامق هم ممکندر. علم میراثده اوشبو (۲٤) صانی (میراث صانی) یاکه (مخرج مسئلهٔ میراث) دییوب آتالور.

فقط (٣) صومیغنه تییوب، قالغان (٢١) صومی باشقه وارثلرینه بولور.

٢١) ایر میتنكٔ ایکی، اوچ یادورت خاتونی قالغان بولسه‌لرده، بارسینه بر خاتونغه تییه‌چك قدرگنه تییوب، هر برسی تیگز ایتوب بولشورلر.

٣) آنانكٔ میراثی. (اُمّ)

٢٢) میتنكٔ بالاسی یا که اوغلینكٔ بالاسی یا که ایکی بر طوغان قارنداشی سلامت بولغانده، آناسینه میراثنكٔ (١/٦ = سدسی) یعنی آلتی اولوشدن بر اولوشی گنه تییهر.

٢٣) اگرده میتنكٔ بالاسیده اوغلینكٔ بالاسیده بر طوغان قارنداشلریده هیچ سلامت قالغان بولماسه‌لر، یا که طوغان قارنداشی برگنه سلامت قالغان بولسه، آناسینه میراثنكٔ (١/٣ = ثلثی) یعنی اوچ اولوشدن بر اولوشی تییهر.

٢٤) اگرده میتنكٔ آتاسی هم ایری یا خاتونی سلامت قالغان بولسه‌لر، آناسینه، ایری یا خاتونی اولوشلرندن قالغان میراثنكٔ ثلثی تییهر.

فرضاً بر میتنكٔ آناسیده بالاسیده یا که ایکی طوغانیده سلامت قالغان بولسه‌لر، آناسینه (٢٤) صومنكٔ فقط (٤) صومیغنه تییهر. اگرده آناسی ایله ینه بر طوغان قارنداشیده سلامت قالغان بولسه، آناسینه (٨) صومی تییهر. اگرده میتنكٔ ایریده آناسیده هم آتاسیده سلامت قالغان بولسه‌لر، (٢٤) صومنكٔ (١٢) صومی ایرینه وآندن قالغان (١٢) صومنكٔ ثلثی (٤) صومی آناسینه تییوب، ینه قالغان (٨) صومی آتاسینه بولور.

تصویر مسئله:

میت ❀ میراثنك هر (٢٤) صومندن

آناسینه،	اوغلیه.
سدس	عصبه
٤ صوم	٢٠ صوم

میت ❀ میراثنك هر (٢٤) صومندن

آناسینه،	ایکی ایر طوغانینه
سدس	عصبه
٤ صوم	٢٠ صوم

میت ❀ میراثنك هر (٢٤) صومندن

آناسینه،	بر ایر طوغانینه
ثلث	عصبه
٨ صوم	١٦ صوم

میت ❀ میراثنك هر (٢٤) صومندن

ایرینه،	آناسینه،	آتاسینه.
نصف	ایردن قالغاننك ثلثی	عصبه
١٢ صوم	٤ صوم	٨ صوم.

۴) ئەبیلرنىڭ میراثی . (جدّه)

۲۵) میتنىڭ ئەبیلرینه نیچەکشی بولسەلرده میراثنىڭ(١/٦ = سدسی) تییەدر. لکن میتنىڭ هر بر ئەبیسنه میراث تیمیدر. بلکه میتنىڭ آناسینىڭ آتاسینىڭ آناسی بولماغان ئەبیلرگەگنه میراث تییەدر. (چونکه اول ئەبی ذوالرحملردندر).

۲۶) ودخی میتنىڭ آناسی سلامت بولغانده هیچ بر ئەبیینه میراث تیمس.

۲۷) میتنىڭ آتاسی سلامت بولغانده آتا طرفندەغی ئەبیلرینەده وآتاسینىڭ آتاسی سلامت بولغانده بابا طرفندەغی ئەبیلرینەده میراث تیمس .

۲۸) میتکه آنالغی یاقنراق بولغان ئەبی سلامت بولغانده، آندن یراغراق بولغان ئەبیلرگەده میراث تیمس .

۲۹) میتکه آنالقلرینىڭ یاقنلقلری بر درجەده بولوب میراث تییه طورغان ئەبیلر ایکی بولسەلردەاوچ بولسەلرده، مجموعسینه میراثنىڭ سدسی تییوب شول سدسنیاوزلری هرکشی باشنه براولوش ایتوب تیگزلەب بولشورلر.

فرضاً بر میتنىڭ خاتونیایلەآناسینىڭ آناسی همآتاسی سلامت قالغان بولسەلر، (۲۴)صومنىڭ (٦) صومی خاتوننه، (۴)صومیئەبیسنه وقالغان (۱۴)صومی آتاسینه تییەر. اگرده خاتونی ایلە آناسینىڭ آناسی همآتاسینىڭ آناسیودخی براوغلی سلامت قالغان بولسەلر، (۲۴) صومنىڭ (۳) صومی خاتوننه و(۴) صومیئەبیلرگه تییەر. قالغان (۱۷) صومی اوغلینه تییەر. فرضاً:

میت	۲٤ صومدن	
خاتوننه،	ئەبیسنه،	آتاسینه.
ربع	سدس	عصبه
٦ صوم	٤ صوم	١٤ صوم.

میت	۲٤ صومدن	
خاتوننه،	ایکیئەبیگه،	اوغلینه.
ثمن	سدس	عصبه
٣ صوم،	٤ صوم	١٧ صوم
	هربرینەایکیشرصوم	

میت	۲٤ صومدن		
ایکیخاتونی،	آناسی،	آناسینىڭآناسی،	اوغلی.
ثمن	سدس	محروم	عصبه
٦	٤	٠٠	١٤
هربرینه ۳			

میت	۲٤ صومدن		
ایری،	آتاسی،	آتاسینىڭ آناسی،	اوغلی.
ربع	سدس	محروم	عصبه
٦	٤	٠٠	١٤صوم

میت	۲٤ صومدن		
۳ خاتونی،	آناسینىڭ، آناسی	آناسینىڭ، آناسینىڭآناسی	اوغلینىڭ، اوغلی
ثمن	سدس	محروم	عصبه
۳	٤	٠٠	١٧
هربرینه۱			

میت	۲٤ صومدن		
ایری،	آتاسینىڭ، آتاسینىڭآناسی	آناسینىڭ، آتاسینىڭآناسی	اوغلینىڭ اوغلینىڭاوغلی
ربع	سدس	محروم	عصبه
٦	٤	٠٠	١٤

٥) اتانڭ میراثی . (اب)

٣٠) میتنڭ اوغلی یا که اوغلینڭ اوغلی سلامت بولغانده، آتاسینه میراثنڭ سدسی گنه تییهر .

٣١) میتنڭ اوغللری سلامت قالمیچه قزی یا که اوغلینڭ قزیغنه سلامت قالغان بولسه ده آتاسینه میراثنڭ سدسی گنه تییهر . بو صورتده آتا، سدسنی آلغاندن صوڭ ده میراث آرتوب قالورلق بولسه، شول قالغان مالنیده عصبه وارثلر جمله سندن بولوب آتا آلور .

٣٢) اگرده میتنڭ اوغللریده قزلریده اوغلینڭ بالالریده سلامت قالغان بولماسه لر، آتاسی باشقه وارثلردن قالغان مالنڭ هر قایوسنی عصبه بولوب جییوب آلور .

فرضاً :

ميت — ٢٤ صومدن	خاتونی	آناسی	آتاسی	اوغلی
	ثمن	سدس	سدس	عصبه
	٣	٤	٤	١٣

ميت — ٢٤ صومدن	ایری	قزی	آتاسی
	ربع	نصف	سدس وعصبه
	٦	١٢	٤ + ٢ = ٦

ميت — ٢٤ صومدن	خاتونی	آناسی	قزی	آتاسی
	ثمن	سدس	نصف	سدس وعصبه
	٣	٤	١٢	٤ + ١ = ٥

ميت — ٢٤ صومدن	ایری	آناسینڭ آناسی	آتاسی
	نصف	سدس	عصبه
	١٢	٤	٨

٦) بابانڭ میراثی . (جدٌّ)

٣٣) میتنڭ آتاسی سلامت بولغانده باباسینه یعنی آتاسینڭ آتاسینه میراث تیمس .

فرضاً :

ميت — ٢٤ صومدن	خاتونی	قزی	آتاسی	آتاسینڭ آتاسی
	ثمن	نصف	سدس وعصبه	محروم
	٣	١٢	٤ + ٥ = ٩	٠٠

ميت — ٢٤ صومدن	ایری	آتاسی	آتاسینڭ آتاسی	اوغلی
	ربع	سدس	محروم	عصبه
	٦	٤	٠٠	١٤

٣٤) آتاسی سلامت بولماغانده آتاسینڭ آتاسی گویا میتنڭ آتاسی حکمنده بولوب، آتاسینه میراثنڭ نی قدر اولوشی تییه چك بولسه، باباسینه ده شول قدر تییهر .

ميت — ٢٤ صومدن	خاتونی	آناسی	آتاسینڭ آتاسی	اوغلی
	ثمن	سدس	سدس	عصبه
	٣	٤	٤	١٣

ميت — ٢٤ صومدن	ایری	قزی	آتاسینڭ آتاسی
	ربع	نصف	سدس وعصبه
	٦	١٢	٤ + ٢ = ٦

ميت — ٢٤ صومدن	خاتونی	آناسی	قزی	آتاسینڭ آتاسی
	٣	٤	١٢	سدس وعصبه
				٤ + ١ = ٥

ميت — ٢٤ صومدن	ایری	اناسینڭ آناسی	آتاسینڭ آتاسی
	نصف	سدس	عصبه
	١٢	٤	٨

٣٥) میتنڭ آناسی یا که ئه‌بیسی طرفندن بولغان بابالری وارث توگل، بلکه ذوالارحامدرلر . باشقه وارثلر سلامت بولغانده آنلرغه میراث تیمس .

۷) بالالرنڭ میراثی . (اولاد، ابن وبنت)

۳٦) اگرده میتنڭ قز بالالری قالغان بولماسه‌، فقطاير بالالری‌غنه سلامت قالسه، نیچه بولسه‌لرده‌، عصبه بولوب میراثنڭ باشقه وارثلرنڭ‌اولوشلرندن آرتقان قدرینڭ همه‌سنی‌جیيوب آلورلرده، اوز آرالرنده تیگز لـﻪب بولـﻪرلر. **فرضا :**

میت	۲٤ صومدن	
خاتونی‘	آناسی‘	براوغلی.
ثمن	سدس	عصبه
۳	٤	۱۷

میت	۲٤ صومدن	
ایری‘	آتاسی‘	ایکی‌اوغلی.
ربع	سدس	عصبه
٦	٤	۱٤
		هر برسنیه ۷ شر.

۳۷) اگرده‌اوغللری‌ایله قزلری‌ده سلامت قالغان بولسه‌لر، هرقایوسی برگه عصبه‌بولوب‌باشقه وارثلردن‌قالغان میراثنی‌جیيوب آلورلر. لـکن‌اوز آرالرنده بولشکانده قزلر یارتی کشیگه حساب قیلنوب اوغللرغه ایکیشر وقزلرغه بره‌رگنه اولوش تیيه‌ر.

فرضاً :

میت	۲٤ صومدن	
آناسی‘	آتاسی‘	٦ اوغلی‘ ٤قزی.
سدس	سدس	عصبه
٤	٤	۱٦
		هر برسینه ۲ شر ۱ شر

میت	۲٤ صومدن	
ایری‘	آناسینك آناسی‘	۲اوغلی‘ ۳قزی.
ربع	سدس	عصبه
٦	٤	۱٤
		هر برسینه ٤ شر ۲ شر

۳۸) اگرده میتنڭ‌اوغللری سلامت قالمیچی، برقزی‌غنه سلامت قالغان بولسه آڭا میراثنڭ نصفی تیيه‌ر. **فرضاً:**

میت	۲٤ صومدن		
خاتونی‘	آناسی‘	آتاسی‘	برقزی.
ثمن	سدس	سدس وعصبه	نصف
۳	٤	٤ + ۱ = ٥	۱۲

میت	۲٤ صومدن		
ایری‘	آناسنك آناسی	برقزی‘	ایرطوغانی.
ربع	سدس ٤	نصف	عصبه
٦		۱۲	۲

۳۹) اگرده میتنڭ‌اوغللری سلامت قالمیچی ایکی یااوچ‌قزی سلامت‌قالغان بولسه‌لر‌، قزلرغه میراثنڭ (۲/۳) ثلثانی یعنی اوچدن ایکی اولوشی تیيه‌رده، اوز آرالرنده تیگزلـﻪب بولشورلر. **فرضاً:**

میت	۲٤ صومدن	
آناسی‘	ئه‌بیسی‘	۲ قزی.
سدس	سدس	ثلثان ۱٦
٤	٤	هربرسینه ۸

میت	۲٤ صومدن	
آناسی‘	آتاسی‘	٤ قزی.
سدس	سدس	ثلثان ۱٦
٤	٤	هربرسینه ٤

٤۰) اگرده بالالرغه، (۲٤) صومدن تیگان اولوشنی تیگزلـﻪب بولو ممکن بولماسه‌، مجموعسینه تیگان اولوشنی آیرغاندن صوڭ صوماسینه قاراب صوملاب تیينلـﻪب علم حساب قاعده‌سی بوینچه چامالاب تقسیم قیلنور. (*)

(*) خاتونلر، ئه‌بیلر، ایر طوغانلر وقز طوغانلر کبی باشقه وارثلرده مجموعسینڭ اولوشلری تیگز بولنمه‌گانده اوشبو ره‌وشچه عمل قیلمق تیيشلیدر.

فرضا: میت ــــــ ۲٤ صومدن ــــــ

آناسی'	ئه‌بیسی'	۳ قزی
سدس	سدس	ثلثان
٤	٤	١٦

اۆشبو صورتده قزلرغه تیگان (١٦) نی اوچسینه تیگزلەب بولو ممکن توگلدر. چونکه هر برسینه (۵) شر صوم بیرسه‌ك، برصوم آرتۆب قالادر. اگرده (٦) شر صوم بیرمکچی بولسه‌ق، (۳) صوم ییتمیدر. مۆنه بۆندای صورتده قزلرغه تیگان (١٦) صومنی تیینلەرگه آوشترۆب (١٦۰۰) تیین ایتمك کیره‌ك. صوڭره شول (١٦۰۰) تیینىی اۆچ قزغه علم حسابنڭ تقسیم قاعده‌سی بوینچه بولمك کیره‌ك. بس شول ره‌وشچه عمل قیلغانده (١٦) صومدن هر قزغه (۵۳۳) تیین تیێوب آراده برگنه تیین آرتۆب کسر بولۆب قالادر. کوب صوما آراسنده بر تیین یا اون تیین کبی آز آقچه وارثلر نڭ قایسینه بولسه‌ده، کوب توگلدر.

---

۸) اوغلنڭ بالالرینڭ میراثی. (اولاد ابن)

۴۱) میتنڭ اوز اوغلی سلامت بولغانده اوغلینڭ بالالرینڭ هیچ برسینه میراث تیمس. فرضاً: میت ــــــ ۲٤ صومدن ــــــ

ایری'	آناسی'	اوغلی'	اوغلینڭ اوغلی.
ربع	سدس	عصبه	محروم
٦	٤	١٤	۰۰

۴۲) ایکی یا اۆچ قزی سلامت بولغانده‌ده میتنڭ اوغلینڭ قز بالالرینه میراث تیمس.

فرضاً: میت ــــــ ۲٤ صومدن ــــــ

آناسی'	آتاسی'	۲ قزی'	اوغلینڭ ۳ قزی.
سدس	سدس	ثلثان	محروم
٤	٤	١٦	۰۰

۴۳) مگر بو صورتده میتنڭ اوغلی‌نڭ بالالری آراسندن برسی ایر بالا بولسه، مجموعسی برگه عصبه بولۆب' باشقه وارثلردن قالغان میراثنی ایر بالاغه بر اۆلۆش قز بالاغه یارتی اۆلۆش ایتۆب. بولشۆرلر. فرضاً:

میت ــــــ ۲٤ صومدن ــــــ

خاتونی'	آناسی'	۲ قزی'	اوغلینك اوغلی.
ثمن	سدس	ثلثان ١٦	عصبه
۳	٤	هر برسینه ٨	١

میت ــــــ ۲٤ صومدن ــــــ

۸ قزی'	اوغلینك ۲ اوغلی'	اوغلینك ٤ قزی.
ثلثان	عصبه	
١٦	٨	
	هر برسینه ۲	١

۴۴) میتنڭ برگنه قزی سلامت بولغانده‌ده اوغلینڭ بالالری آراسنده برسی ایر بالا بولسه، مجموعسی برگه عصبه بولۆب باشقه وارثلردن قالغان میراثنی ایر

بالاغه براوُلوُش قز بالاغه‌یارتی‌اوُلوُش‌ایتوُب بولشوُرلر. فوضا:

میت ۲٤ صومدن

خاتونی'	آناسی'	برقزی'	اوغلینك اوغلی.
ثمن	سدس	نصف	عصبه
۳	٤	۱۲	٥

میت ۲٤ صومدن

ایری'	برقزی'	اوغلینك براوغلی	اوغلینك ٤ قزی.
ربع	نصف	عصبه	
٦	۱۲	٦	
		هر برسینه ۲	۱

۴۵) میتنڭ برگنه قزی سلامت بولوُب اوغلینڭ بالالری هر برسی قز بالا بولسه‌لر، مجموعسینه میراثنڭ سدسی گنه تیپر. فرضاً:

میت ۲٤ صومدن

خاتونی'	برقزی'	اوغلینك ۲ قزی'	آتاسی.
۳	نصف	سدس ٤	سدس هم عصبه
	۲۱	هر برینه ۲	٤ ـــ ۱

میت ۲٤ صومدن

آناسی'	برقزی'	اوغلینك' ٤ قزی	آتاسی.
سدس	نصف	سدس ٤	سدس وعصبه
٤	۱۲		٤ ‥

۴۶) اوزینڭ هیچ بر بالاسی سلامت قالماغانده، اوغلینڭ بالالری، گویا میتنڭ اوز بالالری حکمنده بولوُرلر. میتنڭ اوز بالالرینه نی قدر تیپه‌چك بولسه، اوغلینڭ بالالرینه‌ده شول قدر تیپر.

۴۷) میتنڭ اوغلینڭ اوغلینڭ بالالریده اوز درجه‌لرنده، گویا اوغلینڭ بالالری حکمنده‌درلر. لکن اوغلینڭ بالالری سلامت بولغانده آنلرغه میراث تیمس.

۴۸) میتنڭ قزینڭ بالالری وقزینڭ قزینک بالالری یوقارده بر کره بیان قیلنمغنچه وارث توگل، بلکه ذوالرحمدرلر.

۹) آتا وآنا برچن طوغانلرنںک میراثلری. (اخ واخت لاب وام)

۴۹) اوغلی یااوغلینک اوغلی، آتاسی یا آتاسینک آتاسی سلامت بولغان وقتده میتنک آتا آنا برچن طوغانلرینه هیچ میراث تیمس. فرضاً:

میت ۲٤ صومدن

خاتونی'	آناسی'	اوغلی'	چن طوغانی.
ثمن	سدس	عصبه	محروم
۳	٤	۱۷	‥

میت ۲٤ صومدن

ایری'	ئه‌بیسی'	آتاسی'	چن طوغانی.
نصف	سدس	عصبه	محروم
۱۲	٤	۸	‥

۵۰) اوغلی‌ده اوغلی‌نک اوغلی‌ده بولماسه، بلکه قزی یااوغلینک قزی‌غنه سلامت قالغان بولسه، میتنک چن طوغانلری ایر بولسه‌لرده قز بولسه‌لرده، عصبه بولوُرلر. اوُشبو عصبه بولغان چن طوغانلر قایوسی ایر وقایوسی قز بولوُب قاتش بولسه‌لر، میراثنڭ اوُلوُشلی وارثلردن قالغانینی ایرکه‌کلرینه بر اوُلوُش قزلرینه یارتی اوُلوُش ایتوُب بولشوُرلر: فرضاً:

میت ۲٤ صومدن

خاتونی'	آناسی'	برقزی'	چن ایر یاقز طوغانی.
ثمن	سدس	نصف	عصبه
۳	٤	۱۲	٥

میت ۲٤ صومدن

ئه‌بیسی'	٤ قزی'	۱ چن ایر طوغانی'	۲ چن قز طوغانی'
سدس	ثلثان	عصبه	
٤	۱٦	٤	
		هر برسینه ۲	۱

۵۱) اوغلی‌ده قزی‌ده اوغلینگ بالالری‌ده سلامت بولماسه ، میتنگ چن طوغانلرینگ آرادن برسی ایرکەك بولسه‘ مجموعسی عصبه بولۇب، میراثنگ باشقه وارثلردن قالغان قدرینی مذکور رەوشچه بولشۇرلر. فرضاً:

ميت ـــ ۲٤ صومدن

خاتونی‘	آناسی‘	۲چن‌ایرطوغانی.
ربع	سدس	عصبه ۱٤
٦	٤	هربرسینه ۷

ميت ـــ ۲٤ صومدن

ایری‘	ئه‌بیسی‘	۳چن‌ایرطوغانی‘	۲چن‌قزطوغانی.
نصف	سدس	عصبه	
		۸	
۱۲	٤	هر برسینه ۲	۱

۵۲) اگرده مذکور صورتده میتنگ چن طوغانلری آراسنده ایرکەگی بولمیچی‘ ایکی یااۉچ قزطوغانلری قالسه‘ نیچه بولسه‌لرده مجموعسینه میراثنگ ثلثانی تیەر. شول ثلثاننی هربرسینه تیگز ایتۇب اوزآرا بولشۇرلر. فرضا:

ميت ـــ ۲٤ صومدن آرتا ۲ صوم

خاتونی‘	٦ چن قزطوغانلری.
ربع	ثلثان۱٦ ÷ ۲ = ۱۸
٦	ینه ۲ آرتوب‌قالغانی‌ده‌بونلرغه‌تیه‌در.
	هربرسینه ۳

ميت ـــ ۲٤ صومدن آرتا ٤ صوم

آناسی‘	٤چن قزطوغانی.
سدس	ثلثان ۱٦ ÷ ۳
٤ ÷ ۱	هربرینه ٤صوم ۷۵تیین.

۵۳) اگرده مذکور صورتده یعنی میتنگ اوغلی‌ده قزی‌ده‌اوغلینگ بالالری‌ده قالماغان صورتده برگنه‌چن طوغان قز قارنداشی سلامت قالغان بولسه، اول قز طوغانینه میراثنگ یارتیسی تیه‌در. فرضا:

ميت ـــ ۲٤ صومدن

ایری‘	برچن قزطوغانی.
نصف	نصف
۱۲	۱۲

ميت ـــ ۲٤ صومدن

خاتونی‘	ئه‌بیسی‘	برچن قزطوغانی.
ربع	سدس	نصف
٦	٤	۱۲

---

۱۰) آتا باشقه آتا برطوغانلرنگ میراثی . (اخ واخت لاب)

۵٤) میتنگ آنا باشقه آتا برطوغانلرینه، میتنگ اوغلی یااوغلینگ‌اوغلی، آتاسی‘ یا آتاسینگ آتاسی‘ یاکه چن ایرطوغانی یاکه بر قزی ایله بر چن قز طوغانی سلامت بولغان وقتده، هیچ میراث تیمس . فرضا:

ميت ـــ ۲٤ صومدن

خاتونی‘	آناسی‘	اوغلی‘	آتابرطوغانی.
ثمن	سدس	عصبه	محروم
۳	٤	۱۷	۰۰

ميت ـــ ۲٤ صومدن

ایری‘	آناسینك‌آناسی‘	آتاسی‘	آتابرطوغانی.
نصف	سدس	عصبه	محروم
۱۲	٤	۸	۰۰

ميت ـــ ۲٤ صومدن

خاتونی‘	چن‌ایرطوغانی‘	آتابرطوغانی.
ربع	عصبه	محروم
٦	۱۸	۰۰

ميت ـــ ۲٤ صومدن

ایری‘	برقزی‘	چن‌قزطوغانی‘	آتابرطوغانی.
ربع	نصف	عصبه	محروم
٦	۱۲	٦	۰۰

۵۵) میتنگ اوغللری بولمیچی قزلری یاکه اوغلینگ قزلری سلامت بولغانده آتا بر طوغانلری ایربولسه‌لرده‘ قز بولسه‌لرده‘ عصبه بولۇرلر.

فرضا:

میت — ۲٤ صومدن

آناسی'	برقزی'	آتا بر ایر یا قز طوغانی
ثلث	نصف	عصبه
۸	۱۲	٤

میت — ۲٤ صومدن

آناسی'	قزی'	آتا بر ۲ ایر طوغانی' آتا بر ٤ قز طوغانی.
سدس	نصف	عصبه ۸
٤	۱۲	هر برینه ۲ ، ۱

۵٦) اوغلی‌ده قزی‌ده واوغلینک بالاسی‌ده قالغان بولمیچی، ایکی چن طوغان قز قارداشی سلامت بولغان صورتده' میتنک آتا بر ایر طوغانی عصبه بولور.

میت — ۲٤ صومدن

خاتونی'	۲ چن قز طوغانی	آتا بر ایر طوغانی
ربع	ثلثان ۱٦	عصبه
٦	هر برینه ۸	۲

۵۷) مذکور صورتده آتا بر قز طوغانلری غنه قالغان بولسه، آنلرغه میراث تیمس.

میت — ۲٤ صومدن آرتا ۲ صوم

خاتونی'	۲ چن قز طوغانی	۲ آتا بر قز طوغانی
ربع	ثلثان	محروم
٦	۱٦ ÷ ۲	۰۰

۵۸) اگرده آرالرنده میتنک آتا بر ایر طوغانی‌ده قالغان بولسه' آنگا ایئروب آتا بر قز طوغانلری‌ده عصبه بولورلر. فرضاً:

میت — ۲٤ صومدن

خاتونی'	۲ چن قز طوغانی؛	آتا بر ایکی قز طوغانی؛ بر آتا بر ایر طوغانی.
ربع	ثلثان	عصبه
٦	۱٦	۲ صوم
		هر برینه ۵۰ تین بر صوم

۵۹) اگرده میتنک برگنه چن قز طوغانی سلامت بولسه، آتا بر قز طوغانلرینه نیچه کشی بولسه‌لرده، میراثنک سدسی گنه تیئر. فرضا:

میت — ۲٤ صومدن آرتا ۸ صوم

برچن قز طوغانی'	آتا بر قز طوغانی.
نصف	سدس
۱۲ ÷ ٦	٤ ÷ ۲

۶۰) اگرده میتنک اوز بالاسی‌ده' اوغلینک بالاسی‌ده، آتاسی‌ده آتاسینک آتاسی‌ده چن طوغانلری‌ده هیچ برسی سلامت قالغان بولماسه‌لر، آتا بر قز طوغانلرندن ایکی یا اوچ کشی بولسه‌لر، مجموعسینه میراثنک ثلثانی تیئر.

۶۱) اگرده اوشبو صورتده آتا بر طوغان قز قارداشی برگنه قالغان بولسه، آنگا میراثنک نصفی تیئر. فرضاً:

میت — ۲٤ صومدن آرتا ۲ صوم

خاتونی'	آتا بر ۳ قز طوغانی
ربع	ثلثان
٦	۱٦ ÷ ۲ = ۱۸. هر برینه ۹

میت — ۲٤ صومدن

ایری'	آتا بر برقز طوغانی.
نصف	نصف
۱۲	۱۲

١١) آتا باشقه آنا برطوغانلرنـگ میراثی . (اخ واخت لام)

٦٢) میتنكڭ بالاسی، اوغلینكڭ بالاسی، آتاسی یاکه آتاسینكڭ آتاسی سلامت بولغانده، آنا برطوغان قارداشلرینه هیچ میراث تیمس . فرضاً:

ميت — ۲٤ صومدن

خاتونی'	اوغلی'	آنا برطوغانی.
ثمن	عصبه	محروم
٣	۲١	٠٠

ميت — ۲٤ صومدن

ایری'	اوغلینك اوغلی'	آنا برطوغانی.
ربع	عصبه	محروم
٦	١٨	٠٠

ميت — ۲٤ صومدن

آناسی'	آتاسی'	آنا برطوغانی.
ثلث	عصبه	محروم
٨	١٦	٠٠

ميت — ۲٤ صومدن

آناسنك آناسی'	آتاسنك آتاسی'	آنا برطوغانی.
سدس	عصبه	محروم
٤	۲٠	٠٠

٦٣) اگرده مذکور کشیلر سلامت بولماسه‌لر، میتنگ آنا برطوغانی برگنه کشی سلامت بولسه، کیره‌ك ایر کشی کیره‌ك قز کشی بولسون، میراثنگ سدسینی آلور:

ميت — ۲٤ صومدن آرتا ١۲ صوم

آناسی'	آنا برطوغانی
ثلث	سدس
٨ ینه ٨	٤ ینه ٤

٦٤) اگر اوشبو صورتده میتنگ آنا برطوغانلری ایکی یااوچ کشی سلامت قالغان بولسه‌لر، نیچه کشی بولسه‌لرده، مجموعسی میراثنگ ثلثنی آلوب هر برسینه تیگزلب بوله‌رلر . ایرلرینگده خاتونلرینگده اولوشلری بر تیگز بولور . عصبه‌لر کبی ایرلرگه بر اولوش خاتونلرغه یارتی اولوش ایتوب بولمسلر .

ميت — ۲٤ صومدن آرتا ٨ صوم

آناسی'	ایکی آنا برطوغانلری
ثلث	ثلث
٨ ینه ٤	٨ ینه ٤ .

٦٥) اگرده میتنگ آنا برطوغانلرینه میراثنگ سدسینی یا ثلثینی بیرگاچ، آتا وآنا برطوغان عصبه ایر قارداشلرینه هیچ مال قالماسلق بولسه، قارداشلرنگ هر قایوسی آنا برطوغان قارداشلرگه حساب قیلنوب میراثنگ سدس یا ثلثنده اورتاق بولورلر. فرضاً:

ميت — ۲٤ صومدن

ایری'	آناسی'	۲چن ایر طوغانی. ۲آنا برقز طوغانی .
نصف	سدس	ثلث ٨
١۲	٤	هر برسینه ایکیشر صوم.

بومسئله (مسئلهٔ حماریهٔ عثمانیه) اسمنده مشهور مسئله‌در.

۱۲) ایر طوغاننگ اوغللرینگ میراثی . (ابن الاخ)

٦٦) میتنگ آتا باشقه آنا بر طوغانلرینگ باللری وارث توگل بلکه ذوالرحمدرلر. باشقه وارثلر سلامت بولغانده آنلرغه میراث تیمس .

٦٧) آتـا وآنـا بر چن ایرطوغانینگ اوغللرینه‌ده، میتنگ اوغلی یاکه اوغلینگ اوغلی، آتاسی یاکه آتاسینگ آتاسی، چن ایرطوغانی یاکه آتایر ایر طوغانی سلامت بولغانده میراث تیمس .

٦٨) مذکور کشیلر سلامت بولماغانده عصبه بولوب ، میراثنگ باشقه وارثلردن قالغانی آنلرغه تیه‌ر . فرضا:

میت — ۲٤ صومدن

ایری،	آناسی،	آتا وآنا بر ایرطوغانینک براوغلی.
نصف	ثلث	عصبه
۱۲	۸	٤

میت — ۲٤ صومدن

خاتونی،	آتاسینك آناسی،	آتا وآنا برایرطوغانینك ارغلی.
ربع	سدس	عصبه
٦	٤	۱٤

٦۹) میتنگ آنـا باشقه آتـا بـر ایـر طـوغانینگ اوغللری‌ده چـن ایر طوغانینگ اوغللری حکمنده‌درلر لکن آنلرغه چن ایر طوغانینگ اوغلی سلامت بولغانده میراث تیمس .

میت — ۲٤ صومدن

آناسی،	آتا بر ایر طوغانینك اوغلی.
ثلث	عصبه
۸	۱٦

میت — ۲٤ صومدن

آناسی،	چن ایرطوغانینك اوغلی،	آتا برطوغانینك اوغلی
ثلث	عصبه	محروم
۸	۱٦	۰۰

۷۰) میتنگ قـز طوغانلرینگ بـاللری وایـر طوغانینگ قـزلری وارث توگل بلکه ذوالرحمدرلر.

۱۳) آتا یابابانگ ایر طوغانلوینگ میراثی . (عَمّ)

۷۱) میتنگ آتاسینگ آنـا برطـوغـان قـارداشلری وارث توگل بلکه ذوالرحمدرلر. باشقه وارثلر سلامت بولغانده آنلرغه میراث تیمس .

۷۲) میتنگ آتاسینگ چن قز طوغانلری‌ده آتابر قز طوغانلری‌ده ذوالرحمدرلر.

۷۳) میـتـنـگ آتـاسـیـنـگ چـن ایـر طـوغـانی وارث بـولـسه‌ده ،

میتنڭ اوغلی یاکه اوغلینڭ اوغلی، آتاسی یاکه آتاسینڭ آتاسی آتا بر طوغان ایرقارداشی، ودخی قزی‌ایله آتابرطوغان‌قزقارداشی‌سلامت‌بولغانده میراث‌آلماس .

٧٤) مذکور کشیلرنڭ هیچ برسی سلامت بولماغانده عصبه بولورلر.

٧٥) میتنڭ آتاسینڭ چن ایرطوغانی سلامت بولغانده آتا بر ایر طوغانی میراث آلماس . اول سلامت بولماغانده آنڭ اورنینه بوعصبه بولور.

٧٦) میتنڭ آتاسینڭ ایرطوغانی سلامت بولماغانده آتاسینڭ آتاسینڭ ایر طوغانی آنڭ اورنینه عصبه بولور.

---

١٤) اتانڭ یا بابانڭ ایر طوغانینڭ اوغللرینڭ میراثی. (ابن عَمّ)

٧٧) میتنڭ آتاسینڭ قزطوغانلرینڭ بالالری، وآتا برطوغانلرینڭ بالالری، ایر طوغانلرینڭ قزلری وارث توگل، بلکه ذوالرحمدرلر.

٧٨) میتنڭ آتاسینڭ آتا بر ایر توغانلرینڭ، اوغللری میتنڭ اوغلی یاکه اوغلینڭ اوغلی، آتاسی یاکه آتاسینڭ آتاسی، آتابرطوغان ایرقرداشینڭ اوغلی ودخی قزی ایله آتا برطوغان قز قارداشی سلامت بولغانده میراث آلماسلر.

٧٩) مذکور کشیلرنڭ هیچ برسی سلامت بولماغانده آتاسینڭ ایر طوغانلری حکمنده بولوب عصبه بولورلر.

٨٠) میتنڭ آتاسینڭ ایر طوغانینڭ اوغلی سلامت بولماغانده ، آتاسینڭ آتاسینڭ ایر طوغانینڭ اوغلی آنڭ اورنینه عصبه بولور.

میراثنڭ آرتووی . (رَدُّ مخرج المسئلة)

٨١) اگرده میتنڭ‌عصبه‌وارثلری‌سلامت‌قالغان‌بولماسه، بلکه فقط اولوشلی وارثلری‌گنه سلامت قالوب، شول وارثلرگه (٢٤) صومدن اولوشلری‌قدر بیرگاندن صوڭ میراث ینه آرتوب قالورلق بولسه ، شول قالغان میراث‌ده میتنڭ ایری یا خاتوندن باشقه اولوشلی وارثلرینه اولوشلری چاماسنه قاراب بولنوب بیرلور. اما میتنڭ ایری ایله خاتونینه هیچ بروقتده اولوشلرندن آرتق بیرلمس .

٨٢) یوقارده مذکور رەوشچه میراثنڭ آرتقان مسئلەلرنده مال ایکی تورلی رەوشده تقسیم قیلنەدر: اگرده اولوشلی وارثلر آراسنده میتنڭ ایری‌ده، خاتونی‌ده

قالغان بولماسه، مجموع وارثلرگه (۲۴) صومدن نی قدر صوم تییه‌چك بولوٗب كورنسه، میراث شول قدر صومدن حسابلاب تقسیم قیلنوٗر. فرضاً میتنك آناسی ایله بر قزی سلامت قالغان بولسه‌لر، (۲۴) صومدن آناسنه سدسی (۴) صوم، قزینه نصفی (۱۲) صوم تییه‌در. (۸) صوم آرتوٗب قالادر. پس ایمدی بو صورتده میراثنی آنا ایله قزغه (۲۴) صومدن تییه‌چك بولوٗب كورنگان (۱۶) صومدن حسابلاب تقسیم قیلنوٗر. یعنی میتنك آناسینه میراثنك هر (۲۴) صومندن توگل، بلكه هر (۱۶) صومدن (۴) صوم و قزینه (۱۲) صوم بیرلوٗر. مثلاً:

میت ——— (۲۴ صومدن) آرتو سببلی ۱٦ صومغه توشرلدی.

آناسی،	بر قزی.
سدس	نصف
٤	۱۲

اوٗشبو توبه‌نده‌گی مسئله‌لرده‌ده، میراث آرتو سببلی یوقارده‌غی مسئله كبی تقسیم قیلنادر:

میت ——— (۲٤ صومدن) آرتو سببلی ۲۰ صومغه توشرلدی. ❀

آناسی،	ایكی قزی.
سدس	ثلثان
٤	۱٦

میت ——— (۲٤ صومدن) آرتو سببلی ۲۰ صومغه توشرلدی. ❀

آناسی،	بر قزی،	بر اوغلینك قزی.
سدس	نصف	سدس
٤	۱۲	٤

میت ——— (۲٤ صومدن) ۲۰ صومغه توشرلدی. ❀

برچن قزطوغانی،	ایكی آنا برطوغانی.
نصف	ثلث
۱۲	۸

میت ——— (۲٤ صومدن) ۲۰ صومغه توشرلدی. ❀

آناسی،	برچن قزطوغانی.
ثلث	نصف
۸	۱۲

۸۳) اگرده میراث آرتقان صورتده اوٗلوٗشلی وارثلر آراسنده میتنك ایری یاكه خاتوٗنی‌ده بولسه، میراثنك (۲۴) صومدن آرتقان صوملری تیینلرگه آوشدرلوٗب میتنك ایری ایله خاتوٗنندن باشقه وارثلرینه اولوٗشلرینه چامالاب بولوٗب بیرلوٗر: فرضا:

میت ——— ۲٤ صومدن آرتوب قالادر ٦ صوم یعنی (٦۰۰) تیین ❀

خاتونی،	آناسنك آناسی،	ایكی آنا بوطوغانی.
ربع	سدس	ثلث
	٤	۸ ینه ٤۰۰ تیین
	ینه ۲۰۰ تیین	هر برینه
		٦شار صوم

اوٗشبو صورتده آرتوٗب قالغان ٦ صوم (٦۰۰) حساب قیلنوٗب، میتنك آناسی ایله ایكی آنا بر طوغانلرینه (۲۰۰) تیین ایتوب اوٗلگی میراثلرینه آرتدروٗب بیرله‌در.

ودخی : میت —— ۲٤ صومدن آرتوب قالادر (۱) صوم یعنی (۱۰۰) تیین

خاتونی'	ایکی ئەبیسی'	٤ قزی.
ثمن	سدس	ثلثان
۳	٤ ینه ۲۰تیین	١٦ ینه ۸۰تیین
	هربرینه	هربرینه
	۲صوم ۱۰ تیین	٤صوم ۲۰شرتیین

بو صورتده آرتوب قالغان بر صوم (۱۰۰) تیین حساب قیلنوب اولوشلری چاماسنچه میتنڭ ئەبیلرینه هر برینه (۱۰) ر تیین وقزلرینه هر برینه (۲۰) شر تیین آرتدروب بیرلور.

ودخی : میت —— ۲٤ صومدن آرتوب قالادر (۲) صوم یعنی (۲۰۰) تیین

ایری'	ایکی ئەبیسی'	بر قزی.
ربع	سدس	نصف
٦	٤ ینه ۵۰تیین	۱۲ ینه ۱۵۰تیین.
	هر برسینه	
	۲ ۲۵تیین	

بوصورتدهآرتوب قالغان ۲صوم (۲۰۰) تیین حساب‌قیلنوب‌اولوشلری حسابنچه میتنڭ ئەبیلرینه هر برسینه (۲۵) تیین وقزینه (۱۵۰) تیین آرتدروب بیرلور .

میراثنڭ ییتمەوی . (عول مخرج المسئله)

۸۴) بیك سیرەك قایسی مسئلەلرده اتفاقا میتنڭ کوبرەك اولوشلی وارثلری برگه جییلوب سلامت قالادر. بوندی مسئلەلرده میراثنڭ هر ۲۴ صومندن وارثلرنڭ هر برسینه اولوشلری قدر بیرورگه (۲۴) صوم ییتمی قالادر . بوتقدیرده وارثلرگه (۲۴) صومدن فرض قیلنوب بیرلگان اولوشلرنڭ صانلرینی برگه جییمق کیرەك بولور . شول صانلرنڭ مجموعی نی‌قدر صان بولسه ، میراثنی شول قدر صومدن حسابلاب تقسیم قیلنور . فرضا :

میت —— ۲٤ صوم ییتمەو سببلی ۲۷ صومدن حساب قیلندی . (مسئلهٔ منبریه)

خاتونی'	آناسی'	آتاسی'	ایکی قزی.
ثمن	سدس	سدس	ثلثان
۳	٤	٤	١٦

ودخی : میت —— ۲٤ صوم ییتمەو سببلی ۲۸ صومدن حساب قیلندی .

ایری'	برچن قزطوغانی'	برآنا برطوغانی.
نصف	نصف	سدس
۱۲	۱۲	٤

ودخی : میت —— ۲٤ صوم ییتمەو سببلی (۳۰) دن حساب قیلندی .

خاتونی'	آناسی'	ایکیچن قزطوغانی'	برآنا برطوغانی.
ربع	سدس	ثلثان	سدس
	٤	١٦	٤

ودخی : میت ———— ۲٤ صوم ییتمەو سبلی (٤۰) صومدن حساب قیلندی . ————

ایری،	آناسی،	ایکیچن قزطوغانی،	ایکیآنا برطوغانی.
نصف	سدس	ثلثان	ثلث
۱۲	٤	۱٦	۸

تَخَارُجْ .

۸۵) میتنگ بروارثی میراثدن اوزینه تییەچك بولغان اۆلۆشنی هیچ آلمیچی یاکه برەر نۆرلی نرسـه آلۆب قالغان قدرینی باشقه وارثلرگه اورتـاق ایتۆب باغشلاوی درستدر. بوڭا عربچه (تخارج) دییلۆر. بوتقدیرده (۲۴) صومدن تخارج قیلغان وارثنک اولۆشی قدر کیمتلۆب، میراثنی قالغان صوملر حسابندن حسابلاب تقسیم قیلنۆر.

فرضا:

میت ———— ۲٤ صومدن ————

ایری،	آناسی،	آتاسی،	۲اوغلی برقزی.
ربع	سدس	سدس	عصبه
	٤	٤	۱
			هربرسینه
			۸ ۲

۸٦) اوشبو صورتـده میتنگ ایـری تخارج قیلسه ، میراث (۱۸) صومـدن حسابلاب تقسیم قیلنۆر . اگـرده آناسی تخارج قیلسەده ، آتاسی تخارج قیلسەده ، بر اوغلی تخارج قیلسەده، میراثنی (۲۰) صومدن حسابلاب تقسیم قیلنۆر. ودخـی ایکی اوغلی تخارج قیلسه ، (۱٦) صـومدن بر قزی تخارج قیلسه (۲۲) صومـدن حسابلاب تقسیم قیلنۆر.

مُنَاسَخَه .

۸۷) بر میتنگ میراثی تقسیم قیلنغانچی وارثلرنگ برسی (یا بر نیچەسی) وفات بولسه، میراثلر قاتشۆت چووالۆب کیتەر. بوڭا عربچه (مناسخه) دییۆلر. بو صورتده اوّلا ایك اوّلـگی میتنگ میراثی گویا هر بر وارثلری سلامت کبی فرض قیلنۆب تقسیم قیلنۆر. صوڭره وفات بولغان وارثنك اۆلۆشی اوز وارثلرینه ایکنچی مرتـبه آیرۆب تقسیم قیلنۆر. بویـله مناسخەلی مسئلەلرده هر بر حساب عمللرینی علم حساب قاعدەلری بوینچه، درست یۆرتۆرگه اجتهاد قیلمق تییشلیدر.

حَمْل وجنین . (یۇکده قالغان بالا)

۸۸) برمیتنك بر وارثی اوزی اولگانچی طومیچی یوکده قالسه، شول بالا طوغانچی میراثنی تمامتقسیم قیلۇب بترمیچی، باشقه وارثلرینه چامالابغنه بیرۇب طۇرمق، تمامتقسیمنی بالانك طووویناقدر کیچکترمك معقول بولۇر. چۇنکه طوواچق بالا سلامت طوواچقمی، اولی طوواچقمی، ایر بالا بولاچقمی، قز بالا بولاچقمی، برگنه بالا طوواچقمی، یاکه ایکی، اۇچ بالا طوواچقمی؟ هیچ معلوم توگلدر. شول سببدن باشقه وارثلرنك اۇلۇشلرینی تمام تعیینلەمك مشکلدر.

۸۹) یۇکدەگی بالا تیز اۇلگرگانده آلتیآیدن طووو احتمالی، اۇزاقغه قالغانده ایکی یل یعنی (۲۴) آیدن آرتق یۇکده قالماوی تجربه ایله بلنۇب حدیث شریفلرینك اشارەسی بوینچه عملده مذهب باشمز امام‌اعظم‌ابوحنیفه (رحمه‌الله‌تعالی) مذهبی بوینچەالوغ اماملر طرفندن قبول ایدلمشدر.

شول سببدن برکیمسه، خاتۇنی ایله کورشکاندن صوك آلتی آیدن صوڭره خاتۇنی بالا طابسه، اول بالا شریعتده شول کشینك بالاسی بولۇب حسابلانادر. پس اگرده شول کشی وفات بولسه، آنك میراثی مذکور آلتی آیدن طوغان بالاغەده تیەدر.

۹۰) اگرده بر میتنك وفاتندن ایکی یل صوڭ خاتۇنی بر بالا طابسه، خاتۇنینك حال ودعواسی بوینچه اول بالانك میتدن بولووی احتمال بولسه، اول بالاغەده میراثی تیەدر.

۹۱) اگرده وارث بولاچق بالا، میتنك وفاتندن ایکی یل‌اوتکاندن‌صوڭ‌دنیاغه کیلسه، یاکه میتنك وفاتندن صوڭ خاتۇنی اۇچ‌مرتبه حیض کورگاندن صوڭ دنیاغه کیلسه، گرچه میت‌نك وفاتینه ایکی یل طولغان بولماسەده، اول بالاغه میتنك میراثی تیمس.

۹۲) اۇشبو صورتلرنك هر برسنده طوغان زمانده تریلگی معلوم بولغان بالاغەغنه میراث تیەر. طوغانده اوق اولی طوغان بالاغه میراث تیمس.

مَفْقُودْ . (یوغالغان کشی)

۹۳) میتنك بروارثی(مفقود) بولسه، یعنی هیچ قایدەایکانیده، سلامتلگیده،

اولگانلگیده بلنمیچی یوغالغان بولسه، میراثدن‌تیگان اولوشی باشقه ماللری‌کبی اوزی قایتوب آلغانچی‌یا که اولگانلگی‌معلوم بولغانچی‌شریعت حکمی‌بوینچه‌صاقلانور.

۹۴) اگرده اوزی قایتا آلماسه، اولگانلگیده معلوم بولماسه، اول مفقودنك میراث وماللری وباشقه حکملری شول زماننك مجتهد امامینك اجتهادینه طابشرلور: اگرده‌شول‌امام‌مفقودنك‌ظاهری‌ماللرینه‌ویعشده‌شلرینه‌چاغشدروب‌یا که یوغالغان اورننده هلاك بولو احتمالینه قاراب امام اول مفقودنی اولگانگه حساب قیلسه، اولگان حکمنده بولور. اگرده‌اولگانگه حسابلی آلماسه، تری حکمنده بولور.

ذُوالرَّحْملر . (حقیقی وارث بولماغان یاقنلر)

۹۵) میتنك یوقارده بیان قیلنمش (۱۴) تورلی گروه وارثلردن باشقه‌یاقنلری حقیقی وارث توگلدرلر. شویله ایسه‌ده، میتنك هیچ برحقیقی وارثی سلامت قالغان بولماسه، میراثی ابوحنیفه امام اعظم رحمه‌الله‌مذهبنده (ذوالرحم) دیب آتالا طورغان یاقن‌اروغلرینه‌تییهر. اماامام‌مالك وامام‌شافعی رحمه‌الله مذهبلرنده حقیقی‌وارثلری قالماغان میتنك میراثی (بیت المال) خزینه‌سینه آلنور.

۹۶) ذوالرحملر بیش تورلی گروه یاقن اروغلردر:

۱) میتنك قزینك بالالری واوغلینك قزینك بالالری (نیچه‌نچی بووننده بولسه‌لرده)

۲) میتنك چن طوغان یا که آتا بر طوغان ایر قارداشلرینك قزلری هم چن طوغان یا که آتا بر طوغان قز قرداشلرینك بالالری ودخی آنا برطوغان قارداشلرینك بالالری.

۳) میتنك آناسی یا که آتاسینك‌آناسی طرفندن بولغان باباللری ودخی اوشبو باباللر طرفندن بولغان ئه‌بیلری.

۴) میتنك آتاسینك قز طوغانلری ودخی آناسینك طوغان قارداشلری هم آتاسینك ایرطوغانینك قزلری.

۵) میتنك باباللرینك قزطوغانلری.

۹۷) میتنك اوشبو بیش تورلی گروه یاقنلرینه ودخی آنلرنك بالالرینه میتنك باشقه وارثلری سلامت قالماغان‌وقتده، درجه‌لرینه ومیتکه یاقنلقلرینه قاراب

میراث تییه‌در. ذوالرحملرده عصبه‌لرکبی میراثنی ایرلرینه بر اۇلۇش وخاتۇنلرینه یارتی اۇلۇش ایتۇب تقسیم قیلشۇرلر.

۹۸) ذوالرحملرنگ برنچی گروهی یاکه آنگ بالالری سلامت بولغانده صوڭغی گروهلرغه میراث تیمس. برنچی گروه اوزی سلامت بولماسه، میراث بالالرینه تییه‌ر. اگرده برنچی گروه اوزی‌ده بالالری‌ده سلامت بولماسه، میراث ایکنچی گروهغه تییه‌ر. ایکنچی گروه اوزی سلامت بولماسه میراث آنگ بالالرینه تییه‌ر. میراثنگ باشقه گروهلرغه تییووی‌ده‌اۇشبو رەوشچه‌در.

۹۹) برگروه ذوالرحملرنگ اچنده میتکه قارداش واروغلغی یاقنراق بولغانی سلامت بولغانده یراغراق بولغانینه میراث تیمس. مثلا میتنگ قزینگ قزی سلامت بولغانده اوغلینگ قزینگ قزینه میراث تیمس.

۱۰۰) ودخی برگروه ذوالرحمدن ایکی کشی میتکه یاقنلقده ایکسی‌ده بر درجه‌ده بولوب‌ده، آرادن برسی سلامت بولغانده، میتکه وارث بولاچق کشینگ بالاسی بولسه، وارث بولمایاچق بولغان کشینگ بالاسینه میراث تیمس.

مثلا، میتنگ اوغلینگ قزینگ قزی سلامت بولغانده قزینگ قزینگ اوغلینه میراث تیمس ❀

میراث جَدْوَلی.

بر میتنگ ترکه‌سندن سلامت قالغان قارداشلرینگ قایولرینه میراث تییۇب قایولرینه تیمه‌یه‌چگینی هم وارث بولغانلرینگ قایولرینه نی قدر حصه تییه‌چگینی یوقارده یازلمش ماده‌لردن قاراب آڭلی آلماغان کشیگه کتابنڭ آخرنده‌غی میراث جدولندن قاراب بلمك ممکندر.

میراث جدولینی استعمال قیلونگ طریقی اۇشبودر :

۱) اوّلا، برکاغدگه بریول اوزنلغی برمیراث صزغی صزلۇر.

۲) اول صزقنگ اۇستینه اولگ طرفینه (۲۴) صومدن دیئوب میراث صانی یازلۇر.

۳) صزقنگ آستینه وارث بولووی احتمال بولغان کشیلرنی جدولده یازلغان رەوشچه وارثلك اسملری ایله هم جدولده کورسەتلمش ترتیبلری ایله یازوب قویلۇر. اگرده وارثلر کوب بولۇب صزلغان صزقنگ آستینه صیماسلق بولسەلر، البته صزقنی اۇزنراق صزمق کیرەك بولۇر. (وارثلر آراسینه، ذوالرحملرنی قاتشترۇب یازلماس)

۴) آندن صوڭره هر بر وارثلرنگ ایکیسی برگه جیبلغانده میراث حکملری نیچك بولاچغینی جدول بولمەلرندن قاراب تفتیش قیلۇب هر وارثنگ آستینه اوزینگ میراث حکمینی یعنی اۇلۇشینی یاکه عصبەلگینی یاکه محروملگینی یازۇب قویلۇر. (اگرده بروارثنگ آستینه بر حکم برکوه یازلغان بولسه، ایکنچی قات تکرار یازلماس). شول رەوشچه هروارثنی برگه جیئوب حصەلرینی یازا یازا احتمال بعض وارثلرنگ آستینه ایکیشر یاکه اۇچەر تۆرلی حکم یازلۇب قویلۇر.

۵) وارثلر هرقایوسی برگه جیبلۇب جدولده کورسەتلگان روشده حکملری آستلرینه یازلغاندن صولگ ، هر وارثنگ آستنده یازلغان حکملرنگ ضعیف وقوّتسزلرینی بۇزلۇر.

۶) بۇزلمی قالغان قوّتلی حکملر بوینچه وارثلرنگ حال وحصەلری تعیین قیلنۇب میراثنی تقسیم قیلنۇر.

میراث حکملرینک قوّتلری.

میراث هکملری (۷) درکه: محروملك ، عصبه‌لك ، ثمنیلك ، سدسیلك ، ربعیلك، ثلثیلك، نصفیلكدر. اوشبو (۷) حکمنک قوّتلری‌ده ترتیبلری رەوشنچەدر. آراده ایک قوّتلی حکم محروملکدر. ایک ضعیفی نصفیلکدر. مگر میتنک آتاسنده عصبه‌لك ایله سدسیلك قوّتلری تورلیچه بولادر. شول رەوشچە،که اگرده میتنک هیچ بر بالاسی‌ده اوغلینک بالاسی‌ده سلامت قالغان بولماسه ، آتانک عصبه‌لگی اعتبارغه آلنادر. اگرده اوغلی یاکه اوغلینک اوغلی سلامت بولسه، آتانک سدسیلگی اعتبارغه آلنادر. میتنک برقزنی یاکه برنیچه قزلری یاکه اوغلینک قزلری سلامت بولغانده ، آتانک سدسیلکی‌ده عصبه‌لگی‌ده اعتبارغه آلنوب میراثدن ایکی تورلی اولوش آلادر (۳۱) نچی ماده.

توبه‌نده یازلمش میراث مسئله‌لرنده میراث جدولی ایله نی رەوشچە عمل قیلنغانی کورسه‌تلمشدر:

میت — ٢٤ صومدن

ایری‌ (نصف) ربع	آناسی‌ (ثلث) سدس	آناسینك‌ آناسی (سدس)	آتاسی‌ (عصبه) سدس	آتاسینك‌ آتاسی (عصبه)	ایکی اوغلی‌ عصبه	برقزی‌ (نصف) عصبه	اوغلینك‌ بر قزی (نصف)	برچن‌قز طوغانی. (نصف)
٦	٤	محروم	٤	محروم	١٠		محروم	محروم
		٠		٠	٤ ÷ ٤ ÷ ٢		٠	٠

میت — ٢٤ صومدن

خاتونی‌ (ربع) ثمن	آناسینك‌ آناسی	آتاسینك‌ آتاسی	٢قزی‌ ثلثان	اوغلینك ٢ قزی (ثلثان)	چن ایری‌ طوغانی عصبه	آنا بر‌ طوغانی سدس)	آتاسینك ایری‌ طوغانی (عصبه)	باباسینك ایری طوغانی. (عصبه)
	سدس		١٦					
٣	٤		٨ ÷ ٨	محروم	١	محروم	محروم	محروم
	٢	٢		٠		٠	٠	٠

اوشبو مسئله‌لرده قایسی‌هکملرنك ایکی‌طرفینه قویلمش (هلالین) اول‌هکملرنك بوزلغانینه اشاره اوچوندر.

میتنگ	١ ایری	٢ خاتونی	٣ آناسی	٤ آتاسنڭ آناسی	٥ آناسنڭ آناسی	٦ آتاسی	٧ آتاسنڭ آتاسی	٨ اوغللری	٩ بر قزی	١٠ برنیچه قزی	١١ اوغلنڭ اوغللری	١٢ اوغلنڭ بر قزی	١٣ اوغلنڭ برنیچه قزی
١ ایری	○ / ○	○ / ○	ثلث / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / ربع	نصف / ربع	ثلثان / ربع	عصبه / ربع	نصف / ربع	ثلثان / ربع
٢ خاتونی	○ / ○	○ / ○	ثلث / ربع	سدس / ربع	سدس / ربع	عصبه / ربع	عصبه / ربع	عصبه / ثمن	نصف / ثمن	ثلثان / ثمن	عصبه / ثمن	نصف / ثمن	ثلثان / ثمن
٣ آناسی	نصف / ثلث	ربع / ثلث	○ / ○	محروم / ثلث	محروم / ثلث	عصبه / (ه) ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس
٤ آتاسنڭ آناسی	نصف / سدس	ربع / سدس	ثلث / محروم	○ / ○	سدس	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس
٥ آناسنڭ آناسی	نصف / سدس	ربع / سدس	ثلث / محروم	سدس	○ / ○	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس
٦ آتاسی	نصف / عصبه	ربع / عصبه	ثلث (ه) / عصبه	محروم / عصبه	سدس / عصبه	○ / ○	محروم / عصبه	عصبه / سدس	نصف / سدس وعصبه	ثلثان / سدس وعصبه	عصبه / سدس	نصف / سدس وعصبه	ثلثان / سدس وعصبه
٧ آتاسنڭ آتاسی	نصف / عصبه	ربع / عصبه	ثلث / عصبه	محروم / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	○ / ○	عصبه / سدس	نصف / سدس وعصبه	ثلثان / سدس وعصبه	عصبه / سدس	نصف / سدس وعصبه	ثلثان / سدس وعصبه
٨ اوغللری	ربع / عصبه	ثمن / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	○ / ○	عصبه	عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
٩ برقزی	ربع / نصف	ثمن / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف	سدس وعصبه / نصف	سدس وعصبه / نصف	عصبه	○ / ○	○ / ○	عصبه / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف

(ه) بوصورتده میتنڭ ایری یاکه خاتونیده سلامت بولسه، آناسینه ایر یا خاتوننینڭ اولوشندن قالغان میراثنڭ ثلثی گنه تییر.

۱۴ چن ایر طوغا نلری	۱۵ برچن قز طوغانی	۱٦ بر نیچه چن قز طوغانی	۱۷ آتا بر ایرطوغا نلری	۱۸ آتا بر بر قز طوغانی	۱۹ آتا بر بر نیچه قز طوغانی	۲۰ آنا بر بر طوغانی	۲۱ آنا بر بر نیچه طوغانی	۲۲ چن ایر طوغاننك اوغللری	۲۳ آتا بر ایرطوغا ننك اوغللری	۲۴ آتاسنك ایرطوغا نلری	۲۵ باباسینك ایرطوغا نلری	۲٦ آتاسینك ایرطوغا نینك اوغللری	۲۷ باباسینك ایرطوغا نینك اوغللری
عصبه / نصف	نصف / نصف	ثلثان / نصف	عصبه / نصف	نصف / نصف	ثلثان / نصف	سدس / نصف	ثلث / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف
عصبه / ربع	نصف / ربع	ثلثان / ربع	عصبه / ربع	نصف / ربع	ثلثان / ربع	سدس / ربع	ثلث / ربع	عصبه / ربع	عصبه / ربع	عصبه / ربع	عصبه / ربع	عصبه / ربع	عصبه / ربع
عصبه / (٭)	نصف / (٭) ثلث	ثلثان / سدس	عصبه / (٭)	نصف / (٭) ثلث	ثلثان / سدس	سدس / (٭) ثلث	ثلث / سدس	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث
عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	سدس / سدس	ثلث / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس
عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	سدس / سدس	ثلث / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس
محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	محروم / نصف	محروم / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف

(٭) بو صورتلرنك هربرسنده حکم شولدر، که اگرده آناسی ایله برگه میتنك برگنه طوغانی سلامت قالغان بولسه، آناسینه میراثنك ثلثی تیبه‌ر. اگرده آناسی ایله برگه میتنك ایکی یا اوچ طوغان قارنداشی سلامت قالغان بولسه‌لر، اول طوغانلر کیره‌ك چن طوغان بولسونلر، کیره‌ك آتا بر طوغان بولسونلر، کیره‌ك آنا بر طوغان بولسونلر، کیره‌ك قایوسی آتا بر طوغان قایوسی آنا بر طوغان بولسون، آناسینه میراثنك فقط سدسی‌گنه تیبه‌ر.

ميتنك	١ ايرى	٢ خاتونى	٣ آناسى	٤ آتاسنك آناسى	٥ آناسنك آناسى	٦ آتاسى	٧ آتاسنك آتاسى	٨ اوغـل لرى	٩ بر قزى	١٠ برنيچه قزى	١١ اوغلنك اوغللرى	١٢ اوغلنك بر قزى	١٣ اوغلنك برنيچه قزى
١٠ برنيچه قزلرى	وبع / ثلثان	ثمن / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس و عصبه / ثلثان	سدس و عصبه / ثلثان	عصبه	٥ / ٥	٥ / ٥	عصبه / ثلثان	محروم (1) / ثلثان	محروم (1) / ثلثان
١١ اوغلينك اوغللرى	ربع / عصبه	ثمن / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	٥ / ٥	عصبه	عصبه
١٢ لوغلينك برقزى	ربع / نصف	ثمن / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / محروم	نصف / سدس	ثلثان / محروم	عصبه / محروم	٥ / ٥	٥ / ٥
١٣ اوغلينك برنيچه قزلرى	ربع / ثلثان	ثمن / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / محروم	نصف / سدس	ثلثان / محروم۲	عصبه / محروم	٥ / ٥	٥ / ٥
١٤ چن اير طوغانلرى	نصف / عصبه	ربع / عصبه	سدس يا ثلث ۲ / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه
١٥ برچن قز طوغانى	نصف / نصف	ربع / نصف	ثلث / نصف	سدس / نصف	سدس / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه
١٦ برنيچه چن ايرطوغانلرى	نصف / ثلثان	ربع / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس / ثلثان	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه
١٧ آتا براير طوغانلرى	نصف / عصبه	ربع / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	ثلثان / عصبه
١٨ آتابر قز طوغانى	نصف / نصف	ربع / نصف	ثلث / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه

(١) اوشبو صورتلرده ميتنك اوغلىنك اوغلىده سلامت قالغان بولسه،
آنگا قيه‌روب اوغلينك قزلرىده عصبه بولورلر. (٤٣) نچى ماده.

١٤ چن ایر طوغا نلری	١٥ برچن قز طوغانی	١٦ بر نیچه چن قز طوغانی	١٧ آتا بر ایرطوغا نلری	١٨ آتا بر بر قز طوغانی	١٩ آتا بر بر نیچه قزطوغانی	٢٠ آنا بر بر طو غانی	٢١ آنا بر بر نیچه طوغانی	٢٢ چن ایر طوغاننك اوغللری	٢٣ آتا بر ایرطوغا ننك اوغللری	٢٤ آتاسنك ایرطوغا نلری	٢٥ باباسینك ایرطوغا نلری	٢٦ آتاسینك ایرطوغا نینك اوغللری	٢٧ باباسینك ایرطوغا نینك اوغللری
عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	محروم / ثلثان	محروم / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان
محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	محروم / نصف	محروم / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف
عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	محروم / ثلثان	محروم / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان
٥ / ٥	عصبه	عصبه	محروم / عصبه	محرم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	سدس / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
عصبه	٥ / ٥	٥ / ٥	عصبه (٭) / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف	سدس / نصف	ثلث / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف
عصبه	٥ / ٥	٥ / ٥	عصبه (٭) / ثلثان	محروم (٭) / ثلثان	محروم / ثلثان	سدس / ثلثان	ثلث / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان
عصبه / محروم	نصف (٭) / عصبه	ثلثان (٭) / عصبه	٥ / ٥	عصبه	عصبه	سدس / عصبه	ثلث / عصبه	عصبه / محروم	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
عصبه / محروم	نصف / سدس	ثلثان / محووم	عصبه	٥ / ٥	ثلثان	سدس / نصف	ثلث / نصف	عصبه / محروم	عصبه	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف	عصبه / نصف

(٭) اوشبو صورتلرنك هربرسنده میتنك بر یا برنیچه قزلریده سلامت قالغان بولسه‌لر،(٭٥)نچی ماده بوینچه چن قزطوغانلری عصبه بولوب، میتنك آتا بر طوغانلرینك هرقایوسینی میراثدن محروم قیلورلر .

فرضاً : میت ——— ٢٤ صومدن

آناسی ، برقزی ، برچن قز طوغانی ، بر آتا برایرطوغانی .
سدس نصف عصبه عصبه محروم .
٤ ١٢ ٨ ٠٠

ميتنك	١ ايرى	٢ خاتونى	٣ آناسى	٤ آتاسنك آناسى	٥ آناسنك آناسى	٦ آتاسى	٧ آتاسنك آتاسى	٨ اوغـل لرى	٩ بر قزى	١٠ برنيچه قزى	١١ اوغلنك اوغللرى	١٢ اوغلنك بر قزى	١٣ اوغلنك برنيچه قزى
١٩ آتا بربرنيچه قز طوغانى	نصف / ثلثان	ربع / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس / ثلثان	سدس / ثلثان	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه
٢٠ آنا بر بر طوغانى	نصف / سدس	ربع / سدس	ثلث / سدس	سدس / سدس	سدس / سدس	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / محروم	ثلثان / محروم	عصبه / محروم	نصف / محروم	ثلثان / محروم
٢١ آنا بربرنيچه طوغانى	نصف / ثلث	ربع / ثلث	سدس / ثلث	سدس / ثلث	سدس / ثلث	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / محروم	ثلثان / محروم	عصبه / محروم	نصف / محروم	ثلثان / محروم
٢٢ بن اير طوغاننك اوغللرى	نصف / عصبه	ربع / عصبه	ثلث / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه
٢٣ آتابر اير طوغانينك اوغللرى	نصف / عصبه	ربع / عصبه	ثلث / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه
٢٤ آتاسينك اير طوغانلرى	نصف / عصبه	ربع / عصبه	ثلث / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه
٢٥ باباسينك اير طوغانلرى	نصف / عصبه	ربع / عصبه	ثلث / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه
٢٦ آتاسنك اير طوغانينك اوغللرى	نصف / عصبه	ربع / عصبه	ثلث / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه
٢٧ باباسينك اير طوغانينك اوغللرى	نصف / عصبه	ربع / عصبه	ثلث / عصبه	سدس / عصبه	سدس / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه

١٤ چن اير طوغا نلرى	١٥ برچن قز طوغانى	١٦ بر نيچه چن قز طوغانى	١٧ آتا بر ايرطوغا نلرى	١٨ آتا بر بر قز طوغانى	١٩ آتا بر بر نيچه قز طوغانى	٢٠ آنا بر بر طوغانى	٢١ آنا بر بر نيچه طوغانى	٢٢ چن اير طوغاننك اوغللرى	٢٣ آتا بر ايرطوغا ننك اوغللرى	٢٤ آتاسنڭ ايرطوغا نلرى	٢٥ باباسينك ايرطوغا نلرى	٢٦ آتاسينك ايرطوغا نينك اوغللرى	٢٧ باباسينك ايرطوغا نينك اوغللرى
عصبه / محروم	نصف / سدس	ثلثان / محروم	عصبه	ثلثان	ثلثان	سدس / ثلثان	ثلث / ثلثان	عصبه / محروم	عصبه	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان	عصبه / ثلثان
عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	عصبه / سدس	نصف / سدس	ثلثان / سدس	٥ / ٥	٥ / ٥	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس	عصبه / سدس
عصبه / ثلث	نصف / ثلث	ثلثان / ثلث	عصبه / ثلث	نصف / ثلث	ثلثان / ثلث	ثلث	ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث	عصبه / ثلث
عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	سدس / عصبه	ثلث / عصبه	عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	سدس / عصبه	ثلث / عصبه	عصبه / محروم	عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	سدس / عصبه	ثلث / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه	محروم / عصبه
عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	سدس / عصبه	ثلث / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه	عصبه / محروم	محروم / عصبه
عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	سدس / عصبه	ثلث / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	محروم / عصبه	عصبه	محروم / عصبه
عصبه / محروم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	عصبه / محووم	نصف / عصبه	ثلثان / عصبه	سدس / عصبه	ثلث / عصبه	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه / محروم	عصبه